Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 165. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 5-го СЕРПНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 5, 1953. No. 165. VOL. LXI.

КОНҐРЕС ВІДЛОЖИВ СВОЮ СЕСІЮ — ДО 6-го СІЧНЯ 1954

ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНҐАВЕР ДЯКУЄ СЕНАТОВІ І ПАЛАТІ ЗА ДОВЕРШЕНУ ПРАЦЮ

Вашинґтон. — 83-ий Конґрес З'єдинених Держав закінчив учора свою першу сесію, відклавши дальші наради до 6-го січня наступного року. Палата Репрезентантів перша вичерпала свій порядок нарад на теперішній сесії і закінчила її в понеділок перед північчю. Натомість Сенат міг зробити це щойно після півночі, отже у вівторок досвітком, бо сенатор Вейн Морс, незалежний з Ореґон, не хотів відступити від свого пляну і таки виголосив двогодинну промову про „наглі засоби, прогрес і Північний Захід". Республіканські сенатори погодились на припізнення закриття сесії та на виголошення тієї промови, бо сенатор Морс, як незалежний, дав свою згоду голосувати з республіканцями, запевняючи їм в той спосіб більшість після смерти Тефта й сподіваного найменування на його місце демократа з Огайо. Перед закінченням сесії обидві Палати Конґресу ухвалили ще поспішно низку наглих законів, головно в податкових і бюджетових справах. Президент Айзенґавер вислав предсідникам Сенату й Палати Репрезентантів, заступникові президента Ніксонові й спікерові Палати Джозефові Мартінові листи, висловлюючи Конґресові „гарячу подяку й признання" за довершену ним працю. Відрочення сесії Конґресу вможливив сам уряд, скреслюючи із свого списка „наглих справ", що їх він предложив Конґресові для обов'язкової ухвали на теперішній сесії, справу збільшення суми національного заборгування. В останній хвилині перед відроченням Конґрес ухвалив ще такі три важливіші законопроєкти: — 1. Продовжив т. зв. Акт Взаємних Торговельних Договорів до 12-го червня 1954 р.; 2. Ухвалив 6,652,422,390 долярів на закордонну допомогу, зменшуючи тільки на 900,000,000 долярів суму, вимагану на ті цілі президентом Айзенґавером; 3. Ухвалив дол. 1,086,000,000 на видатки державного департаменту та департаментів торгівлі й юстиції на цей бюджетовий рік, що кінчиться з днем 31-го липня 1954-го року. Велику частину законодавства, пляновану на теперішню сесію, треба було відложити до черговоі сесії. Між цими відложеними справами є такі важливі законопроєкти, як перевірка робітничого закону Тефта-Гартлі, надання прав стейту Гаваям, започаткування нової податкової програми, доповнення іміґраційного закону МекКаррена-Волтера, збільшення поштових оплат, поширення програми суспільного забезпечення та низку інших.

Успіхи і невдачі уряду в співпраці з Конґресом

З нагоди закінчення сесії Конґресу в 1953 році, підводиться підсумки діяльности обох палат і їх відношення до нового уряду. Назагал ствердкується успіхи нового уряду, оскільки більшість задумів президента Айзенгавера зустрінулись з підтримкою не тільки республіканців, але й демократичних представників. Проте, деякі проєкти нового уряду не змогли бути зреалізовані, бо проти них виступили й республіканці, що творять тепер більшість в палатах. Це, наприклад, проєкт підвищення національного боргу, що забрав багато часу в останніх днях праці сесії Конґресу. З особливо яскравих успіхів нового президента виділяється згода Сенату на призначення Чарлза Болена послом до Москви, проти чого рішуче виступав дехто з впливових діячів республіканців. Зате Сенатська Комісія Закордонних справ відкинула пропозицію президента про обвинувачення Росії в порушенні домовленостей з союзниками, що привело до підкорення вільних народів після закінчення другої світової війни. Також не знайшов підтримки проєкт підвищення поштових оплат та низка інших дрібніших задумів уряду. Минула сесія Конґресу позначилася важливими вирішеннями, до яких належать, зокрема, продовження закордонної допомоги в рамах Програми Взаємної Безпеки, розподіл надвишки збіжжя і харчів серед потребуючих народів, відбудова Кореї, посилення діяльности Північно-Атлантійського Пакту, втримання відповідного рівня оборонности, допущення надзвичайної квоти нових іміґрантів, допомога обширам, знищеним посухою, тощо. Проведено низку важливих заходів для охорони здоров'я населення та піднесення його освіти, зреорганізовано деякі центральні державні установи, виявлено дбайливість про ветеранів, — всі ці поважні осяги вдалося доконати при взаємному довір'ї і співпраці уряду з обома палатами, які переривають майже на пів року свої засідання і зберуться лише на початку наступного року.

Д-р Л. МИШУГА ПЕРЕБУВ ОПЕРАЦІЮ

Д-р Лука Мишуга, головний редактор „Свободи", перебув в понеділок, дня 3-го серпня перед полуднем, операцію шлунка в шпиталі Коломбус при 19-ій вулиці в Ню Йорку. До шпиталю д-р Л. Мишуга був прийнятий в четвер, дня 31-го липня, і до часу операції перебував під обсервацією лікарів. Після операції хворий залишив операційний стіл в загально доброму стані, а вислід операції дозволяє сподіватись цілком задовільної прогнози.

В КОНҐРЕСІ ВНЕСЕНО НОВИЙ ІМІҐРАЦІЙНИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ

Вашинґтон. — Група демократичних сенаторів і конґресменів внесла в Конґресі новий іміґраційний і натуралізаційний законопроєкт, який мав би „скерувати нашу іміґраційну й натуралізаційну політику знову в традиційному напрямку справедливости, рівноваги й привітности". Законопроєкт підтримують в характері „спонсорів" вісім сенаторів та 24 конґресмени і він мав би заступити відомий закон МекКаррена, переведений ще за часів президента Трумана, не зважаючи на його спротив (вето). Хоч проєктодавці закону є, за виїмком одного незалежного, демократи, вони твердять, що їх проєкт змагає до здійснення тих приречень, які дали представники обох великих партій минулого року в передвиборчій кампанії, обіцяючи скасувати нерівності й несправедливості в основних іміґраційних та натуралізаційних законах країни. Новий законопроєкт передбачає скасування дотеперішньої системи квот державного походження, на підставі якої кожна держава має призначену відповідну кількість віз з усіх 154,000 іміґрантів, що їх допускає дотеперішній закон до Америки річно. Замість дотеперішніх державних квот, новий законопроєкт передбачає нову „об'єднану квотову систему", що дозволяла допускати до ЗДА 251,000 іміґрантів річно. Головним проєктодавцем закону є сенатор Герберт Лімен з Ню Йорку. Він заявив, що новий закон не тільки ввів би більшу справедливість в американську іміґраційно-натуралізаційну політику, але й цілком забезпечив би країну від всіляких імпортованих підривних елементів.

УКК ПІДТРИМУЄ РЕЗОЛЮЦІЮ КЕРСТЕНА В СПРАВІ БАЛТІЙСЬКИХ КРАЇН

Вашинґтон. — Український Конґресовий Комітет передав конґресменові Ліо Е. Аленові, голові Процедуральної Комісії Палати Репрезентантів, окремого листа, висловлюючи „повну і беззастережну підтримку резолюції Палати Репрезентантів ч. 346, внесеної конґресменом Чарлзом Керстеном з Висконсин. Ця резолюція ухвалює створення окремого комітету, що прослідив би всі обставини, які привели до примусового включення Литви, Латвії й Естонії в Совєтський Союз". Листа в цій справі підписав його голова, проф. Лев Добрянський. В листі м. ін. сказано:

„Вже з погляду самих тільки інтересів і безпеки Америки ця пропозиція (створення окремого комітету для прослідження совєтської окупації балтійських країн) становить дальший практичний крок в мирному здійснюванні нашої визвольної політики... Ми, зокрема, заінтересовані в цій резолюції та її ухвалі в Палаті Репрезентантів, бо вона знову приверне світову увагу на деструктивні сили комуно-російського імперіялізму та національного народовбивства. Бо це могло статися тільки при допомозі брутальної військової сили, що російський комунізм міг бути накинений тим неросійським Балтійським країнам, подібно, як він був накинений неросійським республікам України, Білорусі, Грузії та іншим..."

Невтральна Комісія в Кореї починає діяти

Токіо. — Комісія Невтральних Держав виготовила вже свій плян діяння і заповіла виїзд до південної і північної частин Кореї, поза фронтові лінії для перевірки летовищ та портів обабіч 38-ої паралелі. Ця перевірка має на меті пильнувати, щоб під час перемир'я жадна сторона не збільшувала свого воєнного потенціялу. Це рішення прийнято на сесії делеґатів Комісії Невтральних Держав, що радила в Токіо, за відсутністю тільки одної Індії, делеґація якої перебуває ще в дорозі. Присутні були делеґати Швеції, Польщі, Швайцарії і Чехословаччини. У північній Кореї треба буде їхати поганими дорогами сотні миль, щоб дістатися до визначених пунктів над рікою Ялу, бо наслідком альянтського бомбардування залізничі шляхи цілком понищені. Розпочав також діяти Червоний Хрест, що допомагатиме полоненим по обох сторонах, поки вони не від'їдуть додому. До південної Кореї прибули вже делеґати комуністичного Червоного Хреста для відвідин таборів комуністичних полонених. Американці повезли цих делеґатів далі на південь гелікоптерами. Для більшости комуністів це була перша такого роду подорож. Деякі з них були дуже схвильовані, коли довідалися, яка чекає на них подорож. У проводі альянтської місії Червоного Хреста стоїть брітієць, в самій же місії є 9 американців і 7 данців. В альянтських таборах для полонених переводиться остання перевірка тих, що хочуть чи не хочуть вертатися додому. Кожний полонений має підписати відповідний, коротко зредаґований документ. Полонені, які раніше висловили свою таку чи іншу думку, мають тепер змогу змінити її. Ті, що заявлять проти свого повороту додому, будуть передані під догляд військової сторожі з індійського війська. Це військо, силою 4,000 вояків, виїде з Індії трьома кораблями — одним індійським та двома англійськими і прибуде до Кореї 28-го серпня. Індійська місія складатиметься з 12 осіб під проводом державного секретаря закордонних справ, Р. К. Неру.

Радісно вітають полонених на волі

Інчон. — Альянтське командування в Кореї готується до радісного прийняття своїх вояків, звільнених з комуністичного полону. Назагал вернуться 12,763 альянтських полонених, з того 3,313 американців. Для прийняття звільнених полонених змобілізовано транспортовий, медичний, соціяльний, червонохресний і ін. апарати. Всіх їх якнайшвидше відправлять додому. Американці, звільнені з полону, виїздитимуть до ЗДА безпосередньо з Кореї, всі інші їхатимуть через Японію. На вимінному пункті у Пандуджомі звільнені полонені одержать новий американський вояцький одяг, замість комуністичного синього, що його носили в полоні. Гелікоптерами по 5 душ відвозитимуть їх до Інчону. Тут відбудеться парадна зустріч, включно з зовнішньою декорацією міста, відповідними транспарентами і т. д. За п'ять хвилин після виміни полонених їхні прізвища будуть подані до відома пресі. Комуністи зобов'язалися привозити щогодини по 100 полонених впродовж 4-ох годин денно.

Моссадек виграв плебісцит

Тегеран. — Прем'єр Могаммед Моссадек виграв плебісцит, призначений ним у справі парляменту: чи він має право, всупереч конституційній постанові (яка управнює до цього лише шаха) розв'язати парлямент і призначити нові вибори. В тегеранській виборчій окрузі 99.9 голосів віддано на користь уряду. У самому Тегерані 101,396 людей висловилось за розв'язанням парляменту і тільки 67 — проти. Перші вістки з позамісцевих округ дали 153,825 голосів на користь урядової вимоги і 173 — проти. Комуністи, голосуючи масово на користь вимоги Моссадека, використали нагоду для протиамериканських демонстрацій, жадаючи виїзду американської військової місії та ліквідації бюра американської допомоги.

Два губернатори проти Еф Бі Ай

Сіеттел, Ваш. — Тут відбувається річний з'їзд 48 губернаторів стейтів ЗДА. Губернатори займали становище до політики нового республіканського уряду президента Айзенгавера, але на перше місце висунулася справа Еф Бі Ай, бо два губернатори обвинувачували цю найвищу інституцію та генерального прокурора Герберта Бравнела, молодшого, нарікаючи, що Еф Бі Ай присвоює собі права, які нарушують конституційні права окремих стейтів. Проти Еф Бі Ай говорив демократичний губернатор із Вірджінії Джан С. Баттель, а також республіканець, губернатор Пенсилвенії, Джан С. Файн. Обидва губернатори невдоволені з того, що Еф Бі Ай зарядило було своє окреме слідство після того, як відповідні стейтові уряди перевели слідство і не знайшли причини до дальшого переслухування. Ці виступи губернаторів проти Еф Бі Ай викликали сензацію, бо звичайно не критикується публічно Федерального Бюра Інвестиґацій. Губернатор Файн наводив приклад смерти Байерса, батько якого твердив, що він помер від побиття в в'язниці. Губернатор призначив слідство, яке довело неправдивість цього доказу, це саме ствердив повітовий прокурор, а проте Еф Бі Ай зарядило було переслухування ще й зі свого боку. Губернатор Дюї, який підтримував кандидатуру Бравнела на пост генерального прокурора, заявив журналістам, що він погоджується з губернатором Файном.

Предложення про устійнення федерального податку від продажу

Вашинґтон. — Крайове Об'єднання Продуцентів внесло в Конґрес пропозицію устійнити федеральний податок від продажу, що, за думкою Об'єднання, стане „певним шляхом бюджетної стійкости". Презес Об'єднання Продуцентів проєктує визначити федеральний податок у висоті від 4 і четвертини до 5 відсотків, за виїмком харчевих продуктів. Податок на алькогольові напої та тютюнові вироби має бути значно вищий. Увійти в життя новий податок мав би від 1-го квітня наступного року й займеться цією справою чергова сесія Конґресу. Сума доходу із зреформованого податку залишилась би приблизно така сама, як дотеперішня, зате в цій ділянці наступить значне упорядковання відносин.

Розгляд справи вісьмох комуністичних діячів у Филаделфії

Филаделфія. — Перед великою судейською лавою розпочався розгляд справи вісьмох осіб, що їм закидають провідну ролю в комуністичних місцевих і доколишніх організаціях, які змагали до насильного державного перевороту. Виявити комуністичних провідників вдалося аґентам Федерального Слідчого Бюра після довготривалого і пильного слідкування за їхньою діяльністю. Затриманих обвинувачується в намаганні опанувати великі промислові заклади, просуванням туди підривних елементів та закладання там комуністичних клітин.

Державний похорон сенатора Тефта

Вашинґтон. — 3-го червня відбувся державний похорон сенатора Тефта. Тіло покійного лежало в ротонді в Капітолі. Перед 12-ою годиною тут зібралася вся родина небіжчика, президент Айзенгавер із дружиною, віцепрезидент Ніксон, члени Верховного суду, найвищі військові представники, члени кабінету, дипломатичний корпус, сенатори та конґресмени. Всіх присутніх було коло 900 осіб. На похорон прибув і генерал МекАртур із дружиною. Перед похоронним обрядом грала військова оркестра пісню „Америка ди бютіфул". Точно о 12 годині пастор єпископальної церкви відправив деякі похоронні обряди, бо дійсний церковний похорон відбувся в Синсиннаті в Огайо 4-го липня, на якому були присутні тільки члени родини та приятелі сенатора Тефта. Після богослуження, що тривало 25 хвилин, сенатор із стейту Огайо, Брікер, виголосив промову, в якій говорив про заслуги покійного для Америки. „Сумом наповнене серце нашого народу сьогодні, казав сенатор Брікер. Його голова похилена; вдячний нарід сумує над смертю свого вірного слуги, Роберта А. Тефта. Тефт уособнював у собі найшляхетніші прикмети республіки: шанування Бога і любов до волі". На цьому самому катафальку лежав колись президент Линколн, а пізніше батько покійного сенатора, президент Вільям Говард Тефт. Після цих церемоній представники військовиків винесли домовину з ротонди і перевезли на літовище, звідки її літаком приставили до Синсиннаті в Огайо, де відбувся приватний релігійний похорон.

Підвишка ціни за їзду спричинила зменшення числа пасажирів у Ню Йорку

Ню Йорк, Н. Й. — Місто Ню Йорк підвищило ціну за їзду міськими підземками та автобусами з 10 центів на 15. Внаслідок цього зменшилося число пасажирів на 10.4% в першому тижні, коли зобов'язували вищі ціни. Тепер ще не можна ствердити, чи це зменшене число пасажирів утримається і надалі. Проте, дохід із транспортових засобів збільшився в першому тижні на $1,048,422. Управа Транспорту припускала, що впродовж року зменшиться число пасажирів на 11.1%, бо люди їздитимуть тільки тоді, коли матимуть конечну потребу. Коли б не було зменшилося число пасажирів, то тоді дохід був би ще більший на $476,299. Деякі банки, крамниці та інші підприємства купували були нові металеві значки на їзду (токени), але тепер виявляється, що це не потрібне, бо на станціях можна вже легко купувати ці значки, які Управа Транспорту замовила в числі 41,500,000. Одній особі станції продають по десять значків.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** молився в Пресвитеріянській церкві разом із своєю дружиною, коли пастор цієї церкви закликав усіх присутніх на богослужбі до молитви за те, щоб „перемир'я в Кореї привело до тривалого миру".

● **Американські лікарі** і дентисти не хочуть користати з соціяльного забезпечення, яке пропонує для них президент Айзенгавер. Вони кажуть, що воно не відповідає їхнім матеріяльним умовам.

● **Пані Рузвелт повернулася** із своєї 10-тижневої подорожі довкола світу.

● **Збірка на потреби** неґрського шкільництва у Ню Йорську виявляє велику жертвенність цієї частини населення Метрополії. Суми, що їх збирають неґри на втримання 31 приватного каледжу і університету вже дала біля пів мільйона долярів.

● **У водоспад Ніяґара** кинувся черговий самогубець. Скочив він з відомого мосту Веселки. Це мешканець Канади, Вабока.

● **Для боротьби** проти посухи в південно-західніх стейтах проєктується стримування руйнуючого впливу вітрів з великих піскуватих рівнин. З цих рівнин наноситься багато піску, який нищить поля хліборобських обширів.

● **Автоматичні ґаражі** проєктується влаштувати в центральних дільницях Ню Йорку. У таких ґаражах людська обслуга буде майже відсутня і власник авта, замкнувши свою машину, забиратиме з собою ключ, як це робиться в автоматах для схоронення речей.

● **Нового типу** найлонових мішків уживатиме пошта для летунських пересилок. Найлонові мішки значно легші й міцніші від дотеперішніх, що принесе пошті значні ощадності.

НОВІ СТРАЙКИ Й ЗАВОРУШЕННЯ В СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

СОВЄТСЬКІ ВІЙСЬКА Й КОМУНО-НІМЕЦЬКА ПОЛІЦІЯ БЛЬОКУЮТЬ БЕРЛІН, НЕ ДОПУСКАЮЧИ НАСЕЛЕННЯ ПО ХАРЧІ; НА ЗАХОДІ ВВАЖАЮТЬ, ЩО СХІДНЯ НІМЕЧЧИНА НАПЕРЕДОДНІ ЗАГАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Берлін. — Велика хвиля нових протестаційних страйків та активних виступів проти совєтського окупаційного режиму охопила знову Східню Німеччину, коли совєтські війська й комуно-німецька поліція почали бльокувати Берлін та вжили інших заходів, щоб не допустити населення совєтської зони до Берліну по дармові американські харчові приділи. Понад 225,000 совєтських військ і комуно-німецької поліції загородили всі шляхи із східньої зони до Берліну, намагаючись аґрозами вжиття вогнепальної зброї та палицями припинити масове паломництво німців із совєтської зони до Берліну. В понеділок роздано харчів понад 150,000 німцям, але між ними було заледве 5,000 осіб із совєтської зони, а інші — це мешканці совєтської частини Берліну. Обурене населення совєтської зони Німеччини, зокрема робітники, яких побили совєтські вояки та червоні поліцисти під час їхньої подорожі по харчі до Берліну, розпочали протестаційні страйки у фабриках синтетичної ґуми, сталі та хемічних продуктів. На Заході немає точніших інформацій про теперішнє положення в совєтській зоні, бо весь залізничий рух припинений, але втікачі потверджують, що ціла Східня Німеччина „кипить", що совєтське командування наказало гостре поготівля своїх військ і що в цілому ряді міст, головно на залізничих станціях, прийшло до активних німецьких виступів проти комуністів, що визнає одверто й сама комуністична східньо-німецька преса. В самому Берліні, як і на залізницях в совєтській зоні Німеччини, відбуваються справжні облави на тих німців, що їдуть до Берліну по американські харчі, або вертаються з ними. Населенню у великій мірі допомагають німецькі залізничники, приймаючи людей до потягів без білетів, зупиняючи потяги та дозволяючи пересідати в менше контрольованих місцях. Ситуацію зогострює пропаґандивна війна на тлі роздачі американських харчів. В останній хвилині повідомлено, що в деяких місцевостях робітники, яких комуністи не допустили по харчі до Берліну, почали „конфіскувати" комуністичні харчові склади. В інших місцевостях збираються тисячі робітників та організують „похід на Берлін", що створює можливість зорганізованих сутичок з совєтськими військами і поліцією.

Верховний Совєт затвердить ліквідацію Берії

Москва. — У вівторок зібрався у великій залі Кремлю Верховний Совєт, найвища формальна установа СССР. Прелемінар державного бюджету на наступний рік представить міністер фінансів Звєрєв, але цей, як і деякі інші закони, будуть радше формалістикою, що прикриватиме правдиве значення цієї сесії. Воно полягатиме у затвердженні постанови ради міністрів та політбюра у справі відсунення Берії від влади, як заступника прем'єра та міністра внутрішніх справ і тайної поліції. Дуже можливо, що прем'єр Маленков і міністер закордонних справ Молотов використають нагоду для виголошення промов у справах закордонної політики Совєтів.

Колишній президент Совєтського Союзу Шверник (що його замінив на цьому посту Ворошилов) виголосив через радіо промову, в якій заявив, що він пред'явив звідомлення пленарній сесії Союзної Ради Професійних Спілок. Він є тепер головою тієї Ради.

Світовий Жидівський Конґрес обвинувачує Совєти

Женева. — Світовий Жидівський Конґрес, який засідає тепер у Женеві, устами свого урядуючого президента, д-ра Нагума Ґольдмана, гостро заатакував Совєти та всі сателітські держави за їх протижидівське становище. Зокрема, Жидівський Конґрес підкреслив повну байдужість Совєтів і їх сателітів до втрат, що їх жиди зазнали в людях і майні від нацистського режиму під час останньої війни. У противенстві до Німеччини, що погодилась на сплату відшкодувань жидам, ні одна сателітська держава, де винищували були жидів, навіть не відповіла на жидівські суґестії щодо відшкодувань. У більшості тих країн жидівські представництва не існують, а їх керівники знаходяться під різними претекстами по в'язницях. В СССР є тепер коло 2 мільйони жидів, 200,000 у Румунії, 120,000 на Мадярщині, 40,000 у Польщі й 15,000 у Чехословаччині. Жидівський Конґрес скаржився, що, не зважаючи на постання держави Ізраїля і на просто революційні зміни, що наслідком того прийшли в жидівському житті, основні турботи міжнародного жидівства у широкому світі залишилися ті самі.

В СВІТІ

● **Японські соціялісти** повели атаку проти теперішнього японського уряду Йошіди, критикуючи головно закордонного міністра Окасакі, але програли. Парлямент висловив довір'я урядові більшістю 193 проти 133. Соціялісти поборюють теперішній японський уряд головно за його здогадні пляни відбудувати японську збройну силу.

● **Єгипетський уряд** загрозив англійцям, що коли вони не подадуть якихось нових конкретних пропозицій у справі Суезу, то „не буде більше спільних нарад." Теперішні наради неофіційні і лише інформаційні. Офіційні переговори розбилися в травні, бо Єгипет жадав беззастережної евакуації Суезу, а Англія хотіла дістати спершу ґарантії щодо портових споруд та запевнення права прислати знову військо на випадок воєнної небезпеки.

● **В Анкарі, у Туреччині,** розпочався процес проти 33-ох осіб, що їх обвинувачують в атентаті на ліберального турецького журналіста Ахмеда Яльмана, вчиненого 22 листопада мин. року. Яльмана поцілено 4-ма кулями. Всі обвинувачені — члени фанатичної релігійної ґрупи, яка прагне встановити в Туреччині теократичну систему за традиціями мусулманської віри.

● **Китайські студенти,** разом 658 душ, виїхали з Гонґ Конґу до СССР та сателітських держав на студії у високих школах. Всі вони перейшли однорічний курс російської мови і мають стати вишколеними комуністичними аґітаторами.

● **Засуджено на смерть** в Атенах, у Греції, Ніколяса Плумбідеса, арештованого в листопаді мин. року комуніста, за військове, політичне й економічне шпигунство та зорганізування в Греції для шпигунських цілей тайних радіовисилень. На смерть засуджено також членів комуністичного „уряду вільної Греції", що перебуває поза межами Греції. Двох жінок-комуністок засуджено на в'язничні кари.

● **Комуністичний уряд Румунії** уперше в історії того краю видав візу 4-ом американським журналістам, які живуть у Відні, з нагоди Світового Фестивалю Молоді, що відбудеться в Букарешті, як своєрідна комуністична олімпіяда.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОДІБНОСТІ

Поодинокі фази нарад Конґресу З'єдинених Держав, тієї найвищої законодатної установи наймогутнішої сьогодні держави в світі, до злуди нагадують звичайну людську вдачу й поведінку в усіх, навіть найдрібніших, справах. Сесії Конґресу починаються в січні й початково законодавці з усім „мають час". Поодинокі справи обговорюються в підкомісіях, опісля в комісіях, потім дебатується на пленарних сесіях, при чому поодинокі комісії входять собі взаємно в свої компетенції, сперечаються, до котрої з них поодинокі справи повинні належати, опісля відповідну ролю грає бажання реклями, партійної або особистої, і так ідуть тижні за тижнями та місяці за місяцями, а Конґрес завжди „має час", навіть з найконечнішими ухвалами та законами, на яких базується вся внутрішня й закордонна політика країни.

Проходять місяці й зближається час вакаційної перерви нарад Конґресу, що, звичайно, триває до кінця року. Щойно тоді починається в Конґресі традиційне американське „гарі-ап". Президент подає список „наглих справ", що їх „мусить" Конґрес розглянути, якщо хоче йти на відпустку, або не хоче, щоб йому цю відпустку переривали надзвичайними сесіями. Праця Конґресу впродовж кількох тижнів перед перерванням сесії є подивуґідна. За два-три кінцеві тижні Конґрес розглядає часто більше справ і виносить більше ухвал та рішень, ніж за довгі місяці цілої сесії. Обидві Палати Конґресу в такому поспіху більше згідливі, йдуть собі взаємно та урядові на більші компроміси й на закінчення все, звичайно, є „окей".

Така поведінка Конґресу вже не тільки належить до традиції, є не тільки типово американська, але й типово людська. Часом вона нагадує школу, де учні впродовж цілого року „мають час" і щойно перед кінцевими іспитами „пожирають" науковий матеріял, і в такій поведінці кожний з нас може побачити сам себе та своє поступування, дармащо проти нього перестерігають всі „народні мудрості" — прислів'я.

Подібну поведінку, але з іншими результатами спостерігаємо й в українському політичному та суспільному житті. З тою тільки різницею, що у нас немає відмічених періодів, немає, чи краще не признається тих „кінців року" та „відпусток", перед якими треба поспішати й полагоджувати справи. Ми в нашому суспільному житті не встановляємо собі термінів і не визнаємо іспитів, які найчастіше приходять для нас самі й, очевидно, застають нас неприготованими. На це можна б навести безліч найрізноманітніших прикладів з нашого минулого та сучасного і від найдрібніших до найосновніших справ. Кожна країна й кожна нація має дві політики: одну термінову, яка повинна бути здійснена в точно означеному часі, й другу на „довшу мету", що має бути сумаричним результатом обмежених часом діянь. Українська визвольна політика, як і загальне суспільне життя, дуже на цьому скористали б, якщо б вони постійно не тільки мали, але й здійснювали такі свої пляни на коротшу й довшу мету.

Під цим кутом ще найменш задовільний розвиток відбувається в головній передумові українського громадського життя й української політики, що нею є без сумніву проблема консолідації українських сил. В цьому, як і в усіх інших наших починаннях, пробивається наша найбільша хиба: ми вміємо зачати, але не вміємо скінчити. Наші промовці на сценах прекрасно зачинають свої промови, але рідко коли вміють їх скінчити з таким самим успіхом. Українці теж не без успіху почали своє державне будівництво і, якби вміли його завершити, Україна була б одна з передових і рішальних націй в світі. Таке саме й з нашою консолідацією. Ми її вже багато разів та в різних варіянтах „з успіхом" зачинали, але ще ні разу не завершили, бо ми не признаємо ані того символічного „кінця року" і того кожночасного іспиту, якого вимагають від нас час та обставини.

А що, якби ми так взяли собі приклад з американського Конґресу, встановили собі список „наглих справ", що „мусять" бути полагоджені, і поспішились? Перемир'я в Кореї, як це виходить із стану речей та з перестороги державних мужів, в нічому не зменшує можливостей, що кінцевий іспит для всіх націй може прийти в кожній хвилині. Горе тим, що до цього іспиту не будуть приготовані.

ДЕ ПОДІЛИСЯ 9,000 АМЕРИКАНЦІВ?

Як велике свято для американців проголошено, що 3,313 американських полонених повернеться в найближчому часі з північно-корейського полону. Це, мовляв, наявний доказ добродійства заключеного в Кореї перемир'я. Ясно, що добре, що тих 3,313 старшин і вояків не будуть довше каратися і вернуться жити нормальним життям у своїй батьківщині. Але чому їх так мало? Адже американський департамент оборони офіційно проголосив, що „втрачених" у воєнних акціях було 13,285 душ. Коли відняти тих, що тепер вертаються, то залишається ще величезна цифра — поверх 9 тисяч душ! Де ж вони поділися, що з ними сталося?!

Вже два роки тому, як тільки почала актуалізуватись справа виміни полонених у зв'язку з тодішніми переговорами, наступник ген. МекАртура на становищі головного командувача альянтських військ на Далекому Сході і попередник ген. Марка Кларка, генерал Метью Риджвей, заявив, що „є певні дані здогадуватися, що (в китайському полоні) згинуло наслідком злочинної поведінки коло 6,000 американців". Ген. Риджвей говорив, очевидно, про стан з часу його перебування на Далекому Сході. Від того часу те число 6 тисяч збільшилося ще на 50%. Ранені і важко хворі, що вернулись із комуністичного полону в попередній виміні, оповідали страхітливі історії про поводження з альянтськими полоненими: як їх гнали сотнями миль при великому морозі через гори найгіршими дорогами, як тих, що падали знесилені, комуністи просто стріляли, як брутально поводились з альянтськими полоненими у таборах, і як ті полонені масово вмирали від знущань, голоду та холоду. І це не в одиничних випадках, а наслідком системи: бо ж на кругло 13,300 вертається кругло 3,300, себто одна четвертина. А де ж три четвертини?!

Цікава річ, що тоді, коли появилися вістки про масовий загин американських полонених, ці вістки дуже швидко щезли із сторінок американської преси, яка — дуже чула на всі катастрофи й нещасливі випадки — з дивною байдужістю поминула цю подію. Можна здогадуватися, що вплинули на це деякі урядові чинники і що американська преса, при всій своїй беззастережній свободі, підпорядкувалась цій пораді, мабуть, щоб не викликати паніки серед громадянства. Але ця тактика має два вістря. Бо вона водночас скріплює враження, що у Кореї мається до діла з нормальним воєнним противником, з яким сьогодні можна воювати, а завтра миритися, і — кинувши заслону забуття на минулу сварню — надалі жити в згоді. Тим часом загин трьох четвертин американських вояків, які пропали у воєнній акції, є найяскравішим і найбільш пророчистим доказом, що це — не політичний противник, а злочинець, з яким не може бути ніякого миру і ніякої міжнародної злагоди.

Очевидно, що про 9,000 загинулих американців, з яких не хочуть вираховуватися північно-корейські та китайські комуністи, не було і нема словечка у пресі тих західньо-европейських альянтів, конкретно англійців і французів, які раді б нагородити червоний Китай за його „мирну тенденцію" і прийняти до Об'єднаних Націй. Ні словечком не згадує про них і ревний адвокат червоного Китаю, прем'єр Індії Неру, який страшенне обурюється на расове дискримінування кольорових автохтонів у Південній Африці, але не має ані одного слова обурення проти комуністичних варварів, що вбивають безборонних полонених. Нам, українцям, ці речі давно відомі: українська Вінниця чи польський Катинь, катастрофа голоду з 1933-го року в Україні чи масове народовбивство за всієї совєтської окупації України й інших під'яремних країн на Сході Европи, — це все „дрібниці" для ультраліберальних і демократичних державних діячів, опанованих страхом перед могутністю червоної Москви і бажанням за всяку ціну „договоритися" з нею. Зрештою, не є виключене ,що частина тих загинулих без вістки американців „віднайдеться" десь у таборах примусової праці в далекій Манджурії і вирине колись, як предмет обміну за якусь політичну концесію червоним.

Петро Стерчо

ДО СТУДІЙ ПРОБЛЕМ СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ

Ряд американських університетів має спеціяльні інститути для вивчення проблем міжнародних взаємовідносин та інститути з більш спеціялізованими теренами, напр., Далекого Сходу, Середнього Сходу, Східньої Европи і т. д.

Інститут для студій міжнародних взаємовідносин при Університеті Нотр Дейм, Індіяна, щойно восени цього року відкриває окремий відділ *для вивчення проблем Східньої Европи*. Зате вже в минулому цей інститут, під кермою проф. д-ра Валдемара Ґуріяна, присвячував чимало уваги студіям східньо - европейських проблем, а зокрема підсовєтської дійсности. Це виразно видно з публікацій, хоч би й за останні два роки.

Квартальник „Review of Politics", під редакцією В. Ґуріяна, багато місця віддає вивченню підсовєтської дійсности. Для конфронтації думок різних науковців у останніх двох роках влаштовано дві наукові конференції з участю прелеґентів із інших університетів. У Видавництві Університету Нотр Дейм недавно появилися праці: В. Ґуріяна п. з. „Совєтський Союз" і „Большевизм", далі проф. Ганса Когна „Панславізм", як також матеріяли останньої наукової конференції 7-ох авторів, п. з. „Совєтський імперіялізм".

Для українського читача напевно цікаво, в чому особливість цього інституту? Скажемо коротко: нічого особливого в ньому нема, він тільки виконує свої обов'язки, що виходять із його призначення. Хочемо тільки відмітити, що наукова праця тут прямує до відшукання об'єктивної правди, змагає подати американському студентові правдивий, невикривлений, несфальшований і безсторонній образ існуючих проблем на Сході Европи, допускаючи до виміни всіх поглядів на дані справи. Очевидно, хтось може спитати: чи ж це не є фундаментальним обов'язком кожної наукової інституції? Для нас це самозрозуміло! Та, на жаль, дотеперішня практика із закоріненими всякими „. . . фільствами" та „. . . фобствами" цієї самозрозумілої справи не завжди й не всюди потверджувала.

На сторінках видань Університету Нотр Дейм в останніх часах зустрічаємо й праці українських авторів. Молодий науковець, д-р Михайло Пап, недавно опублікував на сторінках журналу „Ревю оф Политикс" розвідку про „Труднощі совєтів в Україні", в якій на основі першоджерельних, насамперед совєтських, матеріялів інформує американського читача про невпинний всесторонній спротив українського народу російсько - большевицькому імперіялізмові. Автор інформує назагал слабо поінформованого американського пересічного читача про найважливіші дані з української боротьби проти російських зазіхань на Україні від часу злощасної Переяславської угоди 1654 року. Ширше представляє добу Української Народної Республіки, але 28 сторінок своєї праці присвячує студіям національних і націяльних проблем України під большевицькою окупацією. Аспірації українського народу автор формулює так: „. . . . минуле України ясно вказує, що український нарід не посягав і не посягає по чуже, але категорично ставить вимогу бути господарем на власній землі. Безупинна й жертвенна боротьба за національно - державну суверенність вказує на конечність задоволення цих справедливих аспірацій України при впорядковуванні Східньої Европи в майбутньому. Український нарід важає, що свобода — це така цінність, за яку варто боротися! В українському розумінні свобода й рівність — це не сваволя кількох фізично сильних націй, але свобода для всіх націй..."

В грудні минулого року д-р Михайло Пап брав участь у науковій конференції в Університеті Нотр Дейм, що проходила під знаком шукання відповіді на питання: „Хто ворог (волелюбного світу — П. С.) — російський імперіялізм чи совєтський большевизм? Саме появилися окремою збіркою праці 7-ох доповідачів цієї конференції у видавництві Uneversity of Notre Dame Press під назвою "Soviet Imperialism; Its Origin and Tactics".

Редактор цього збірника, проф. д-р Валдемар Ґуріян, першорядний знавець політичних доктрин, у своєму вступному слові інформує читача про основні засади теорії й методики ленінізму та сталінізму, наголошуючи початкове офіційне заперечення большевиками, немов би СССР це — спадкоємець царської Росії (зокрема тоді, коли йшлося про відмову звороту заборгованости царської Росії) й визнавання неросійських народів в досить вільній конфедерації, що поступово — через т. зв. будівництво соціялізму в одній країні — перейшло в політику визнання російського народу, як народу провідника - геґемона, спомагаючого „старшого брата" у відношенні до всіх неросійських народів СССР, що їх представляється як „менших братів". Автор стверджує, що, „наголошуючи ролю держави . . . перейдено до наголощування великоросів як сподвижників російської імперії, тепер СССР. Будівництво соціялізму стало інструментом великоросійського націоналізму". В ім'я цього введено тоталітарні методи утиску національностей, які є проти російсько - совєтського режиму, а навіть депортовано цілі народи.

Проф. Ґуріян стверджує, що в публікації різні автори мають різні погляди на історію Східньої Европи, залишаючи читачеві волю виробити собі власний погляд, по конфронтації поглядів усіх авторів, завважуючи, однак, що „визначні науковці ствердили, що совєтська експанзія — це тільки продовжування експанзії, характеристичної для всієї російської історії".

Відомий російський соціолог Н. С. Тимашев у своїй статті виправдує поневолювання росіянами ряду неросійських народів впродовж сторіч, бо, мовляв, інші імперіяльні народи робили те саме . . . Мовляв, якщо англійцям чи французам вільно було опановувати простори Африки, що в той час не були заселені ніякими осілими народами ,то, на думку п. Тимашева, росіянам вільно було брутальною силою підбивати державницькі народи з віковою культурою, а по сторіччях підбою й утиску в нахабний спосіб представляти здобутки старовинної культури цих народів, немов би це були здобутки російського народу. Н. С. Тимашев у нахабний спосіб порівнює брутальний підбій росіянами народів поміж Карпатами й Тихим океаном із поступовим залюднюванням американцями теренів континенту від Атлянтику до Пацифіку. Більше того, Н. С. Тимашев уважає, що й інший, тобто небольшевицький російський уряд змагав би був до поширення кордонів російської ім-

(Закінчення на стор 3-тій)

ШАМАНИ ВИКРИКУЮТЬ

„Громадянин Совєтського Союзу Число Два, головний шеф МВД, улюбленець і сподвижник великого Сталіна, вірний учень Леніна, один з найстарших большевиків, нагороджений всіма орденами і реґаліями СССР" — такий був Лаврентій Берія, пострах усіх „ворогів совєтського народу".

Тепер він сидить у Луб'янській тюрмі в Москві, позбавлений орденів та реґалій, і чекає на кулю в потилицю. Бо він — „ворог совєтського народу". Страшний Лаврентій Берія, що вислав був на той світ з кулею в потилиці сотні тисяч невинних людей — сам чекає на кулю.

Кльовнада, що розігрується за мурами Кремлю, переходить межі звичайної людської логіки. А втім, що спільного мають мешканці Кремлю з звичайною людською логікою?

Немає сумніву, що кремлівська банда боїться „совєтського народу". А водночас глибоко зневажає і зовсім з ним не числиться, бо вірить у нерозривність кайданів, в які закувала його руки й ноги.

Чи вірить „совєтський нарід" у те, що Лаврентій Берія *справді продався аґентам капіталістичних держав*? Берія, який все своє свідоме життя нещадно нищив „аґентів капіталістичних держав"? Думаємо, що годі знайти в СССР такого дивака, навіть серед сільських комсомольців, який повірив би офіційному повідомленню совєтської преси про злочини Берії супроти комуністичної партії і уряду. Такий комсомолець міг би ще повірити, що арештування і знищення Берії вчинене було, як велику жертву для торжества світової комуністичної революції. Але в те, що Берія — ворог совєтів, навіть такий комсомолець повірити не може. Бо це — проти звичайної людської логіки.

А тим часом по всіх совєтських республіках відбувається чергове дійство масового осуду Громадянина Совєтського Союзу Число Два. На зборах робітників, службовців та колгоспників одноголосно ухвалюється резолюції, які вимагають для нього найсуворішої кари. Дерев'яними голосами виголошують промовці вивчені з „Правди" промови. Всі присутні одностайне підносять і опускають руки . . . Ніхто не знає, за яку резолюцію прийдеться підносити руки завтра, бо ще невідомо, які новини прийдуть з Кремлю. І чи не прийдеться виклинати „ворога народу" Маленкова за те, що убив він „лицаря революції, незаплямленого большевика і вірного сталінця Лаврентія Берію"?..

На просторах СССР нібито все гаразд: робітники „перевиконують норми", колгоспники „вирощують багаті соціялістичні врожаї", учені „двигають вперед совєтську науку" . . .

А в Кремлі готуються до наступного туру. Приготовившись до смертельного стрибка, стоять один проти одного: Маленков, Молотов, Ворошилов, Булганін, Жуков. Є ще там і інші претенденти на Сталінову спадщину. Не знати, чи хто з цих менших, досі невідомих, не поперегризає всім іншим горлянок. Найближчі місяці принесуть не одну сенсаційну вістку з-поза мурів Кремлю, над яким запала тепер сталева заслона.

Часопис „Радянська Україна" (15 липня ц. р.) під заголовком „Радянський народ одностайне підтримує політику партії" в таких стандартах представляє на цілій сторінці „обурення" народу проти „ворога, партії і уряду" Лаврентія Берії. Подаємо у витягах з різних міст України:

Херсон. — На Пленумі Херсонського обкому разом з партійним активом токар заводу тов. Матвеєв заявив: „Робітники глибоко обурені ворожими діями буржуазного переродженця Берії і таврують ганьбою аґента міжнародного імперіялізму! Будьмо ж пильнішими! . . .

Чернігів. — Доповідачі, що виступали на об'єднаному Пленумі Чернігівського обкому, гостро засуджували буржуазного переродженця Берію, який намагався захитати непорушну єдність партії, посіяти ворожнечу між народами країни, зірвати наш невпинний рух вперед до комунізму . . . Старий комуніст тов. Огнянніков заявив: „Нашій партії і радянському народові не вперше доводиться мати справу з переродженцями типу Берія, і завжди партія і народ змітали їх геть зі свого шляху . . ." — Викладач учительського інституту тов. Война заявила: „Ворог Берія намагався підірвати дружбу народів СССР — основу многонаціональної соціялістичної держави. Але підлих злочинних намірів не здійснити нікому й ніколи. Дружба народів, викувана й загартована комуністичною партією незламна".

Чернівці. — Директор чернівецького текстильного комбінату тов. Богачова сказала: „Немає слів, щоб передати всю силу тих почуттів глибокого обурення і гніву, які викликала у текстильників комбінату вістка про мерзенні дії Берії — цього переродженця, авантюрника, лакея капіталізму . . ."

Рівне. — Секретар мизоцького райкому партії тов. Печений заявив: „Мерзенний запроданець і злочинець Берія намагався порушити дружбу між народами СССР, зруйнувати комуністичну партію, знищити соціялістичний лад. Та не вийшло в Юди, і ніколи не вийде у наших ворогів . . ." Голова колгоспу ім. Хрущова сказав: „До глибини душі обурене колгоспне селянство підлою зрадою імперіялістичного запродавця Берії . . ."

Київ. — Слюсар заводу „Більшовик" тов. Гамола заявив: „З почуттям гніву комсомольці і молодь нашого заводу таврують ганьбою злочинні дії пройдисвіта Берії, що намагався загальмувати наш переможний рух вперед . . . Мерзотник хотів захопити керівництво партією і урядом, щоб реставрувати капіталізм у нашій країні й перетворити її в колонію іноземного капіталу . . . нас обернути на рабів . . . Цей запроданець намагався розірвати вікові узи дружби українського народу з нашим старшим братом — великим російським народом . . ."

На тисячах мітинґів тими самими словами, тою самою стандартною лайкою кричать совєтські пропаґандисти. Їх слухають зіґнані на мітинґи мільйони підсовєтських громадян. Але мільйони їм не вірять. Не вірять вони й самі собі.

Колись большевицька пропаґанда славилась своєю спритністю і переконливістю. З природи демагогічна, вона колись поривала за собою спокусливими гаслами темні неосвідомлені маси. Та ці часи минулися і совєтські пропаґандисти обернулися на шаманів, що бурмочать та викрикують свої заклинання перед народом, самі в них не вірячи. Диким, запаморочливим бурмотінням і вигуками стараються вони одурманити людей і самих себе.

В. С.

Володимир Савченко

З МИНУЛОГО

(Зустріч з генерал-хорунжим Є. Мишківським)

(2)

Пізно уночі вернувся генерал Канцеров. Угледівши мене він здивовано сказав: „Ви ще урядуєте в штабі? Ви звільнені від ваших обов'язків й затримані під домашнім арештом".

На другий день під'їхало авто з двома старшинами. Вони сказали мені, що наказано мене відвезти, здається, до коменданта міста. Коли наше авто під'їхало до цього будинку, там саме відбувалась якась нарада. І ось несподівано для мене виходить начальник штабу VII піш. дивізії, де перед тим я працював і сказав, що я вільний, але до розгляду моєї справи мене усувають від службових обов'язків. Також мушу приходити двічі на день реєструватися в штабі VII дивізії у генштабу сотника Пересади-Суходольського.

14 грудня уранці довідався я, що гетьманської влади в Києві вже нема, а гетьман Скоропадський відмовився від гетьманування та виїхав із Києва одним із німецьких ешелонів на Захід. Несподівано чую дзвони на Печерську. Кажуть, що то повстанці опанували Печерськом і на радостях дзвонять там у всі дзвони.

Перед вечором того ж дня, коли я йшов Хрещатиком і порівнявся з Фундуклеївською вулицею, то бачу на Фундуклеївській надзвичайний рух і звідти долітають до мене вигуки: „Слава!", а часами — „Ура!" Вигукують, хто як знає. Я звернув туди. Назустріч мені вулицею маршують озброєні відділи. Незабаром виявилось, що то вступила до Києва перша повстанча дивізія отамана Зеленого. (Бачив його у поході на Київ в 1919 р. Згинув у тому ж році в бою з денікінцями). Ці відділи повернули й пішли Хрещатиком у бік Міської Думи. Але звідти обстрілляли зеленівців рушничним і кулеметним вогнем. Публіка, що хідниками йшла поруч маршуючих, шарахнулась у подвір'я. Зеленівці відповіли вогнем. З боку Думи стріляв якийсь добровольчий відділ. Чи не Кирпичова? Я щасливо викрутився з цієї халепи.

На другий день, 15 грудня 1918 р., у Києві було вже спокійно. На Софійській площі відбулася парада військ Директорії, які вступили до Києва. Сама ж Директорія приїхала до столиці 19 грудня і тоді відбувся молебень та парада на тій же Софійській площі коло пам'ятника Богданові Хмельницькому. На Софійській площі бачив я й незабутню подію проголошення соборности 22 січня 1919 р. (це я описав вже в календарі „Дніпро" в роках 1937—1938).

Незабаром кадри VII пішої гетьманської дивізії та її штаб були перевезені до м. Бердичева і названі 16 загоном.

Тим часом червона московська армія вже з кінцем грудня розпочала посуватися з півночі на Україну.

На початку березня 1919 р. наказано 16 загонові переїхати з м. Бердичева залізницею, здається, до стації Чорнорудка, в напрямку на Київ. І ось, 3 березня наш штаб, навантажившись в Бердичеві, рушив залізницею на вузлову станцію Козятин. Там потяг зупинився, вичікуючи, коли буде вільний шлях у напрямку на Київ. Користуючись із цієї зупинки, я пішов у стаціонний будинок. Коли я ввійшов до залі 1 кляси, то несподівано зустрів там полковника Мишківського. Ми розцілувалися. Довідавшися, що я працюю в штабі 16-го загону і що незабаром наш потяг відійде на станцію Чорнорудки, він мені й каже: „переходь до штабу східнього фронту. Я зараз напишу наказа й дам на підпис командувачеві східним фронтом".

У той час Мишківський був уже начальником штабу східнього фронту, бо перед тим — начальником штабу УГА. На тім становищі він допомагав командувачеві УГА св. п. генерал - полковникові М. Омеляновичеві - Павленкові реорганізувати УГА.

Я дав згоду на пропозицію. Командувач східним фронтом генштабу генерал-хор. Колодій підписав наказа, і в той же день від 3 березня 1919 р. я перейшов до штабу східнього фронту, як начальник залізничного відділу. Завданням цього відділу було дбати про справне пересування воєнних транспортів по залізницям, що входили в район східнього фронту, а пізніше південно-східнього фронту. Район цього фронту охоплював залізниці на південь від річки Прип'яті до станції Бірзула (Херсонщина), а після залишення антантськими військами південної України доходив до останньої вузлової станції перед Одесою — Роздільної — включно.

Ворог наступав на нас зі сходу, півночі й заходу. Зі сходу і півночі — червоні москалі, а з заходу — поляки. До того була ще небезпека від большевиків не тільки з фронту, але й в запіллі.

Большевицькі аґенти обіцювали золоті гори й правдивий рай на землі, аби тільки перетягнути людей на свій бік. Значний відсоток дядьків здезертував з війська.

З огляду на ворожу чисельну перевагу, а також, що й в запіллі було не все гаразд, довелося східньому фронтові з боями відходити на захід.

Врешті штаб східнього фронту переїхав на вузлову станцію Жмеринка. Тим часом у напрямку на Жмеринку червоні прорвали фронт. Війська були розрізані на дві групи. Тоді більша частина війська цього фронту почала відходити на південь у напрямку станції Вапнярка, а частина залишилася на Волині. Сам же штаб східнього фронту переїхав на станцію Вапнярка. Зв'язок із нашим урядом, що перебував на Волині, на деякий час перервався.

Зв'язок з Антантою в Одесі підтримував полковник Колосовський і звідти інформував штаб східнього фронту.

Поза східнім фронтом була ще окрема південна група в районі ст. Бірзула. Вона тримала фронт на всякий випадок проти антантських військ і забезпечувала праве крило східнього фронту. Начальником штабу цієї групи був генштабу полковник Змієнко (помер 1939 р. у Варшаві). Пізніше, коли ми з Вапнярки прибули на ст. Бірзула, то застали його як команданта південної групи. Ним став він після трагічної смерти попереднього команданта. (Здається походив з Галичини).

На станції Вапнярка штаб східнього фронту чекала несподіванка. Одного дня з'явився до штабу отаман Волох. Після заарештування полковника Болбочана на станції Кременчук на початку 1919 р., став він командиром Запорізького корпусу. До тієї події він був командиром Гайдамацького полку, який входив до складу одної з дивізій цього корпусу.

Оцей отаман Волох увійшов до потягу штабу з кількома особами свого оточення.

„Ну, що втікаєте?!" звернувся він до полк. Мишківського, іронічно всміхаючися. Стояв він у шапці з червоним шликом, як взагалі у гайдамаків. Одначе полковник Мишківський також усміхаючись, дав йому належну й гідну відповідь.

П. Зілинський

ЗАБУТІ ГЕРОЇ

День 12 липня знаменний в історії Новітніх Запорожців. Це день великого козацького тріюмфу по славним Кримським поході в 1918 р., завершеним освяченням Хреста на місці збуреної москвинами Св.-Покровської церкви на о. Хортиці. Це день сумної трагічної смерти славного полководця, творця й батька Новітніх Запорожців св. пам. полковника Петра Болбочана.

І от стає мені перед очима ніби буденна картина, але багата культом сірої людини до тих воїнів, що запалили вогонь в молодих серцях. Було це давно. Будівничий Щ. з Ясла запросив ген. Базильського (ост. к-ра Запор.) і кількох запорожців відвідати його рідне село в Карпатах. Це була червнева неділя й ми попросили місцевого свящ. о. Ш. відслужити панахиду за спокій душі воїна Петра. З цієї нагоди виголосив о. Ш. високопатріотичну проповідь і позволив обійти вірних з двома тарілками. Ген. Б. ішов перший, а я за ним. Сипалися мідяки бідного лемківського населення. На хорах нас затримав по міському вбраний, хоробливого вигляду, чоловік. Він розв'язав вузлик кишенькової хустини і став відраховувати півзолотівки, а потім, хвилюючись, всі гроші висипав на тарілку ген. Б.

— Все даю, що маю — сказав тремтючим голосом — поставте пам'ятник, батьку отаману Болбочану! Я козак 2 запор. полку Павло Брилинський. Видко не зобачу вже рідної землі!

Внедовзі поховали ми в Яслі цього козака Павла й поставили скромний пам'ятник. Спи, козаче, Павле, що любив свого полководця, спи щасливий, що вірив в ідеали, якими тебе надхнув полковник.

Сьогодні я пригадую, як козацькі лави хвилями котилися через Перекоп старими шляхами Запорожців. А вів їх батько Новітнього Запорожжя, овіяний традицією Січи, сл. пам. полк. Болбочан. Пригадую, як в 1918 р. на старих землях Запорожжя поєднались віками розлучені єдинокровні брати від Сяну—Карпат до Кубані Запорожці й У. С. С.

Св. пам. полк. Болбочан був центром уваги й подиву Січовиків. А Василь Вишиваний (Архикнязь Вільгельм) добачив в запорожцях правдивих вояків — регулярну армію.

Полковник Болбочан любив Батьківщину й коло нього гуртувалася тогочасна найактивніша жертвенна молодь, що здобувала Україну мечем на полю бою, — без політики сміло, й чесно.

По його смерти в Укр. Армії щось затяжило гнітуче, державний корабель дістав вибоїну й ворожа хвиля сильніше стала вдиратися в середину.

Запорожці втратили могучу ударну силу, порив; у запорожців щось обірвалось..., бо втратили Батька, Полководця, Патріота.

„НЕ МОЖЕ БУТИ МИРУ В ЕВРОПІ БЕЗ ВІЛЬНОЇ, САМОСТІЙНОЇ І СОБОРНОЇ УКРАЇНИ"

ЗВЕРНЕННЯ П. АВБЕРОНА ГЕРБЕРТА, ВІЦЕПРЕЗИДЕНТА АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ПРИЯЗНИ, ЧЕРЕЗ ЕСПАНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ РАДІО ДО УКРАЇНЦІВ НА БАТЬКІВЩИНІ

Українську й польську колонію в Мадриді відвідав англійський журналіст, п. Авберон Герберт, відомий українському ширшому загалові як один з організаторів, а опісля віцепрезидент недавно заснованого „Англо-Українського Товариства Приязні". Він сам не тільки добре обізнаний з українськими проблемами та культурним і політичним життям нашої еміграції, але знає особисто десятки її чільніших діячів.

Дня 27 липня відбулася товариська зустріч п. Герберта, його двох приятелів, співробітників англійської і американської амбасади в Мадриді, та українських студентів. Серед запрошених гостей були інж. А. Кішка, д-р Бучинський та ін. П. Герберт є рівночасно віцепрезидентом „Англо - Польського Товариства Приязни". Тому, що зустріч відбувалася в спільному студентському гуртожитку, взяли в ній участь і польські студенти.

З нагоди перебування п. Герберта в Мадриді, представництво Української Національної Ради в Еспанії зорганізувало інтервю англійського гостя з кореспондентом найбільшого еспанського щоденника „Я", що є півофіціозом уряду. Інтервю опубліковано з наголовком „Комунізм не зумів здобути собі молоді поневолених народів" і з підназоловком: „Поляки і українці втішаються в Еспанії у радіопередачах свободою, якої не мають в ВВС і „Радіо-Париж". На початку статті кореспондент підкреслює, що розмова відбувалася в приявні представника Виконного Органу Укр. Нац. Ради, п. Андрія Кішки. Далі п. Герберт оповідає про враження, які він виніс із свого побуту в Мадриді, зокрема про „християнську великодушність" Еспанії супроти емігрантів із Сх. Европи", яка найкраще виявилася в її допомозі студ. молоді". На закінчення п. Герберт підкреслив оптимізм еміграцій щодо майбутнього їх народів. Еміграції переконані, що совєтська система не може довго втриматися і що конфлікт є неминучий. Вони знають, що комуністам не вдалося переконати і потягнути за собою молоді поневолених народів. Східні народи живуть в сталому спротиві комуністичному режимові. Стаття закінчується словами п. Герберта: „Не можна забувати, що 40 мільйонів українців, 25 мільйонів поляків і багато інших націй очікують визволення".

П. Герберт познайомився з п. Люїзом Андресом, директором еспанського Національного Радія, відповідальним за радіопередачі для Европи. П. Люїз Андрес дозволив йому виголосити в рямцях українських радіопередач звернення до українського народу на рідних землях. В своєму зверненні (виголошеному в українській мові, яку п. Герберт дещо знає) він між іншим говорив: „не зважаючи на живі традиції безперервної боротьби за волю, український нарід досить довго є жертвою різних жорстоких імперіялізмів. Прийшла пора, щоб право українців на людське й національне забезпечення, яке вже мають інші старі европейські народи, перестало бути неґоване. Тому нашим головним завданням і надією є здобуття для Вашої справи свідомости і християнського сумління Заходу. Український нарід вже дав світові дуже гарний приклад відваги і терпеливости. Ні страшний голод, зорганізований жорстоким і нелюдським Сталіном, ні терор та депортації, не знищили в народі дух Хмельницького і Мазепи. Цей дух живе в карпатських горах і долинах, в селах і містах широкої України, живе всюди, де під знаком Тризуба св. Володимира відважні вояки в славних рядах УПА б'ються за Вашу й нашу свободу. Хоча Україна лежить далеко від нас, одначе в наших думках і надіях є вона дуже близько. Захід не забув про велику несправедливу трагедію українського народу і вчиться поважати відвагу й рішучість, що інспірують Вашу боротьбу. Ваші приятелі на Заході знають, що не може бути миру в Европі без вільної, самостійної і соборної України. Запевняю Вас, дорогі українці, що ми разом з Вами ждемо цього визволення повні віри й надії, і ми певні, що Ви ніколи не зложите зброї, поки його не осягнете". Б. Цим.

До студій проблем Східної Европи

(Закінчення зі стор. 2)

перії на всі ті терени, що їх совєти влучили в рямки Совєтського Союзу під час і по другій світовій війні, висловлюючи застереження тільки, мовляв, большевики зробили це насильством, а „демократичний уряд був би намагався осягнути це шляхом переговорів..." Очевидно, Н. С. Тимашев намагається переконати американську публічну опінію, що небезпека — не в російському імперіялізмі, а тільки в большевизмі... Розв'язку на майбутнє вбачає він у „собірівному партнерстві народів у демократичній федерації, може швайцарського типу", але вже заздалегідь застерігається, що невідомо, як можуть розвинутися події.

П'ять інших авторів у своїх статтях менше чи більше виразно стають по стороні визвольницьких тенденцій поневолених неросійських народів СССР, як також сателітів. Р. Е. Пайпс, з Гарвардського Університету, доводить знищення усіх релігійних та побутових традицій і вольностей мусульман під російським пануванням. Віктор Вайнтравб, з Гарвардського Університету, у своїй статті порівнює методи русифікації Польщі за часів царату з сучасною совєтизацією. Автор стверджує, що „Польща тепер знову впала жертвою того імперіялізму, який у певній мірі є продовженням давнього російського імперіялізму". Д-р Лінґ Най-джуй, бувший професор політичних наук Китайського Національного Університету та член дипломатичної служби Китаю, у своїй статті „Царська й совєтська дипломатія в Китаю" стверджує, що „марш росіян з Казані до Пекіну тривав чотириста років. На його шляху було багато закрутів. Але він вів росіян все вперед. Різниця між царським і большевицьким імперіялізмом росіян полягає в наголошуванні останніми пропагандивних апелів та в їх обіцянках, в уживанні ними таких термінів як „антиімперіялізм", „світова революція" і т. п. Далі китайський науковець стверджує, що „той факт, що царська дипломатія в Китаї здобула тільки „обмежені осяги", а совєтська остаточну мету підбою цілого Китаю, вказує тільки на недосконалість старих метод та на перевагу нової техніки". Отже цілі царату й большевизму в Китаї ті самі.

Ф. Ц. Барґгорн, професор Єйлського Університету й бувший культурний аташе при американській амбасаді в Москві, у своїй статті „Зображення Росії в совєтській пропаґанді" ясно стверджує, що звеличення всього російського, називання росіян „старшим братом" у відношенні до „молодших братів", тобто всіх неросійських народів СССР, це — недвозначне закріплювання фактичного панівного становища росіян. Гльорифікація російської територіяльної експансії та колонізація росіянами неросійських територій в минулому сучасною совєтською історіографією говорить недвозначно, що режим Сталіна-Маленкова — це спадкоємець і прямий продовжувач імперіялістичної політики царату від Петра Жорстокого до Миколи II. Без огляду на ці висновки, проф. Барґгорн вважає, що російський нарід терпить нарівні з неросійськими народами під большевицьким режимом.

Українська проблема ґідно заступлена в цьому збірнику д-ром Михайлом Папом, з відділу політичних наук Університету Нотр Дейм. На вступі наш науковець звертає увагу читача на факт існування тенденцій у шовіністичних російських колах представляти погляди українців та інших неросійських народів СССР, як „небезпечний" рух, скерований на розчленування „Росії". М. Пап дуже слушно звертає увагу на те, що ці ґльорифікатори російського імперіялізму дуже дбайливо уникають кожної згадки про те, що Україна не є частиною Росії, але друга по величині з 16 республік, що творять разом Союз Совєтських Соціялістичних Республік. Тому автор правильно підкреслює, що в українських політичних колах мова йде про розчленування не Росії, а СССР, а СССР — не Росія. Українці змагають тільки до привернення національно - державної суверенности України, визнаючи таке саме право за всіми народами включно з російським у його етнографічних межах.

Твердження деяких російських емігрантів, що політика визнання Заходом права на національну державну суверенність для поодиноких неросійських (очевидно й російського) народів СССР скріпила б тільки позиції большевицького режиму, бо, мовляв, у такому випадку всі росіяни підтримували б його в ім'я збереження „єдности Росії" у випадку зудару між Заходом і Сходом, на думку М. Папа, дає найкращий доказ того, що для цих росіян „право" на поневолення неросійських народів далеко важливіше, ніж забезпечення демократичної свободи власному народові по поваленні большевизму.

В дальшому М. Пап, цитуючи ряд оригінальних документів, що, на мою думку, ще мало відомі й українському читачеві, опрокидує виправдання Н. С. Тимашевим російського імперіялізму в різних періодах часу, вказуючи на віковий всесторонній спротив неросійських народів російському пануванню. Статистичними даними автор доводить економічну спроможність українського народу наладнати своє добре просперуюче господарство у власній державі (опрокидуючи тезу Кенана про економічну залежність України від Росії). Історичний перегляд українсько - російської боротьби в усіх ділянках життя, так за царату як і за совєтського режиму, вказує ясно, що небезпека для вільного світу не тільки в совєтському большевизмі, але й у російському імперіялізмі, хоч якого б забарвлення він не був.

Не диво, що розвідка д-ра М. Папа стала центром контроверзій у рецензентів книжки „Совєтський Імперіялізм". З однієї сторони, проф. Ганс Кон, — визнаний авторитет на американському континенті для історії Східньої Европи — підкреслює вагу проблем і тез, висунених нашим науковцем, і дораджує їх серйозно студіювати для їх успішної розв'язки в майбутньому („Ді Нос Цайтунг", 11-12. VII. 53). Рецензент підкреслює об'єктивність і стриманість українського автора.

Але наскільки ця розвідка М. Папа допекла ворогам ідеї української державности, найкраще видно з „рецензії" якогось Джана Лукова (мабуть мадяр) в „Каммонвіл" з 31 липня 1953 р. Цей україножер накидається із образливою лайкою на д-ра Папа, як також на все, що українське.

Перед українським науковим і політичним світом на еміграції стоять важливі завдання по лінії належної розробки багатогранної української проблеми. Цій справі треба надати належного значення, а наші молоді наукові сили не повинні гаяти багато часу, а по можливості влаштовуватися при університетах. Сьогодні в американському житті університети мають великий вплив на формування не тільки публічної, але й політичної опінії.

Ми повинні бодай частинно заповнити існуючі прогалини в політичній літературі; ми повинні врешті серйозно поставити питання підготови молодих наукових і політичних кадрів. Уважаю, що НТШ і УВАН, УККА й інші центральні організації повинні цій справі присвятити більше уваги, а студіююча молодь і молоді академіки повинні мати перед собою вимоги грядучих днів.

Голос Читача

Не погоджуємось

У „Свободі" за 3 червня було вміщено статтю п. І. Кедрина „Забагато національних свят", у якій автор пише, що „тільки три дати повинні бути збережені традиційно під назвою національних свят — це народження Т. Шевченка, Проголошення державности і соборности та роковини Листопадового зриву. Роковини трагічної смерти С. В. Петлюри, як і Є. Коновальця, чи теж інших колишніх чільних постатей українських визвольних змагань — віддати був. військовикам, так само, як роковини окремих військових частин. Тільки дуже заокруглені дати смерти колишнього голови української держави повинні бути проголошувані національними святами, але ні в якому разі щорічно.

Ми з цією пропозицією ніяк не можемо погодитися. Дозволю собі подати зваги і заперечення мої і також моїх земляків — наддніпрянців, що їх вони висловлювали з приводу вище зацитованого предложення.

Ми були свідками і учасниками великої української революції, свідками стихійного піднесення національної свідомости, були громадянами Української Держави — У. Н. Республіки, яка своїм ідеологічним напрямком і демократичністю відповідала народним бажанням і духові часу та яка є великим національним надбанням.

Символом цієї революції, цикль якої ще не завершений, став Симон Петлюра. Постать його стала прообразом нашої боротьби за незалежність не лише для українців. Навіть наші вороги визнали авторитет С. Петлюри, як провідника новітнього українства, бо всі прояви визвольного руху називали його ім'ям. Петлюрівцями були для большевиків не тільки вояки „петлюрівської" армії, а всі свідомі українці, починаючи від тих, що відвідували легальний клюб УКП чи підписували в 1922 р. петиції, щоб професура вищих шкіл читала лекції по-українськи, і кінчаючи членами конспіративних осередків.

Чому ж це для смерти С. Петлюри, який надав своє ім'я цілій добі історії і загинув за українську справу, — п. Кедрин не знаходить місця серед наших національних свят, а віддає його був. військовикам до загальної групи „колишніх чільних постатей". Вважаю, що роковини трагічної смерти С. Петлюри нам треба таки щороку відзначати, як загально-національну жалобу. Петлюра президент Української Держави, символ славних традицій визвольних змагань 1917-20 рр., які ми глибоко шануємо. Нас зовсім не дивує, що деякі особи і організації не погоджуються святкувати разом роковини трагічної смерти Симона Петлюри і Є. Коновальця. Американці святкують окремо день народження Вашингтона і Линколна, хоч ці обидві дати припадають на один місяць (лютий). Треба нам навчитися від американців, як достойно шанувати нашого великого державного мужа, голову Держави. Це б зовсім не значило, що ми не шануємо Є. Коновальця, бо — скажімо — Гонта чи Залізняк теж були українськими лицарями, одначе не співмірними В. Хмельницькому в погляду його ролі у визвольній боротьбі нашої нації.

„Ім'я Симона Петлюри було, є й буде прапором нашої визвольної боротьби й нашого держ. чину. Майбутня вожавного чину. Майбутня воля України буде овіяна його безсмертним духом. Настане слушний час і саме з його ім'ям на устах підуть до останнього бою борці за Самостійну й Соборну Державу Українського Народу". Такою зворушливою тирадою закінчує свої спогади про С. Петлюру, що друкувались у „Свободі", проф. В. Дорошенко, якому ми безмежно вдячні за теплі слова признання і поваги до С. Петлюри. Ми певні того, що ім'я цього великого патріота і державника є тим єдиним чинником, що об'єднає і наснажить нарід у час вирішальних змагань за волю.

А. Гудзовський,
Ню Йорк.

РЕД. В. ДУШНИК РОЗ'ЇЗДИТЬ ПО ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ

Володимир Душник, редактор „Українського Бюлетину" що його видає Український Конґресовий Комітет, виїхав до країн південної Америки від Католицької Конференції (Нешенел Кетолик Велфар Конференс) для перевірення можливостей поселення там емігрантів з Европи. Українські часописи в Бразилії „Праця", Прудентополіс, і „Хлібороб" у Куритибі, повідомляють, що ред. В. Душник відвідав спершу Венесуелю, звідкіль приїхав до Бразилії. Там нав'язав зв'язки з державними та католицькими духовними чинниками. Зокрема відвідав провінцію Парану, де найбільше українських поселенців, і мав довшу розмову з Муньоз Да Роша, губернатором Парани. На цій авдієнції були присутні також о. генеральний вікарій Клементій Прийма й о. Микола Іванів, ЧСВВ. Губернатор заявив готовість прийняти якнайбільше число втікачів з-поза залізної заслони. Ред. В. Душник відвідав усі існуючі в Бразилії українські установи, особливо обидві вищеназвані Редакції. З Бразилії ред. В. Душник виїде до Арґентини, Чіле й Перу. Українські часописи поміщують широкі звідомлення з перебування ред. В. Душника та окремі розмови з ним.

СУЧАСНА МІЖНАРОДНА СИТУАЦІЯ І ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИКИ ВИЗВОЛЕННЯ

Під такою назвою вислав генеральний секретар закордонних справ Української Головної Визвольної Ради п. Микола Лебедь меморіял до державного секретаря п. Дж. Ф. Доллеса. Меморіял цей був зладжений і висланий в квітні ц. р., а його копії були відтак розіслані до провідних американських політичних діячів, зокрема членів уряду та Конгресу, а також визначних публіцистів.

Тепер на адресу п. Лебедя наспіли крім формальних подяк, численні відповіді від адресатів, між якими знаходяться, крім п. Доллеса, такі сенатори чи визначні діячі або публіцисти: В. Ф. Новленд, Олександер Смит, Лоренс, Смит, Дж. Айвес, Гомер Ферґусон, Герберт Лімен, Олександер Вайлі, Дж. Спаркмен, Генрі К. Ладж, Геролд Стессен, С. Д. Джексон, Л. Клей, Роберт Вові, Геррі Шворц, Дейвид Лоренс, Артур Крак, голови демократичної і республіканської партій та інші.

Меморіял, що є друкований на 18 сторінках великої вісімки, складається з трьох частин п. н.: Українська Головна Визвольна Рада, Сучасна політична ситуація та політичні і технічні аспекти політики визволення. Друга частина має наступні розділи: Вихідні совєтські позиції в боротьбі проти Заходу, Російська політика ЗДА, а частина третя: Принципи нової політики визволення та Уведення в життя політики визволення.

Як видно з назв, в меморіялі проведено аналізу теперішньої міжнародної ситуації та вказано на всю загрозу, що йде зі сторони сучасної московсько - большевицької імперії для всіх народів світу. Притому піддано критичному оглядові дотеперішні протидії Заходу, зокрема т. зв. політику здержування, що донедавна була офіційно визнаваною концепцією ЗДА в їх оборонних акціях проти Москви. В уступі п. н. „Американський Комітет проти неросійських народів СССР" є відклик до постанови всіх українських політичних середовищ на еміграції з дня 27 грудня 1952 як до одинокої бази, на якій можна довести до справжньої єдности антибольшевицьких неімперіялістичних сил еміграцій поодиноких народів. В такій ситуації справжня політика визволення, що ґарантувала б народам СССР державну незалежність і соціяльну свободу, стала б сильною зброєю заходу в боротьбі проти Москви. Меморіял закінчується розглядом практичних питань політики визволення та можливостей її реалізації.

М. П.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Концерт учнів української музичної студії проф. Зої Маркович.

За одну річ присмно дати признання недавно прибулим українцям у Филаделфії: вони дбають про музичне виховання своїх дітей.

Починаючи від 1949 року, тут започатковано ряд музичних шкіл, що за цей час досягли певних успіхів. До цих музичних шкіл належить музична студія, яку провадить пані Зоя Маркович, професор Київської Консерваторії.

Від перших днів скитальщини, проф. Зоя Маркович організувала музичні студії, в яких вчила гри на піяніні. Осівши у Филаделфії, в дуже несприятливих обставинах, знову зорганізувала музичну студію, де минулого шкільного року вчилось понад 60 учнів.

Щоб давати окремі лекції 60 учням вечірніми годинами, треба багато труду і енергії. Але проф. Зоя Маркович — дуже енергійна й працьовита вчителька. Учні, які брали участь в пописовім концерті 21-го червня, своїми успішними виконаннями трудних музичних творів показали, що енергія і труд професорки не пішли надармо.

Концерт відбувся у великій залі Товариства Горожан Филаделфії, при великому числі слухачів. В пописі брало участь понад 20 учнів. Всі вони виконували композиції з пам'яті. На сцені всі учні, від найменшого до найбільшого, знали, як поводитись і своєю грою викликали захоплення слухачів.

В программі концерту серед творів композиторів світової слави були музичні твори Василя Барвінського, Зарембн, Косенка та інших.

Взагалі попис був цікавий, але, здається, що був би він ще цікавіший, якби в ньому виступив співочий гурток дітей з піснями. Спів додав би кольору і живучости. Українська пісня чаруючо впливає на душу і викликає тугу за рідним краєм. Всі музичні студії повинні долучити до своєї шкільної програми гуртовий спів українських пісень.

Проф. Зоя Маркович повідомляє, що її музична студія в наступному шкільному році поширює діяльність. До школи приходять ще п. Вадим Кіпа, відомий піяніст і віртуоз, що буде вчити гри на піяніно, і пані Валентина Переяславець, що буде вчити клясичного балету.

Теодор Свистун.

Дітройт, Міш.

Пікнік Філії УККА.

Проминула весна, а з нею наполеглива праця над протикомуністичною маніфестацією. Праця увінчалася несподівано гарним успіхом, що принесла моральне вдоволення організаторам і високе признання громадянству. Громадянство Дітройту вміє одностайне стати фронтом проти ворога, це знаємо вже з досвіду минулих років. Але побіч того, а зокрема в літній гарячий час, радо зустрічає розвагову імпрезу.

Виходячи назустріч потребам громадянства, Управа Філії УККА заплянувала улаштувати дня 6-го вересня ц. р. Великий Пікнік в „Аркадія парк" при Telegraph & Wick Rd. Програма пікніку переплетена мистецькими виступами, що надає характеру висококультурної імпрези. Між іншим, сумівки Осередку СУМА „КИІВ" виступлять з вільноручними вправами. Вибір королевої популярности, веселі товариські забави, льотерія та інші несподіванки доповнюватимуть багату програму.

Громадянство нашої Метрополії завсіди піддержувало масовою участю імпрези, уладжувані філією УККА, тому слід сподіватись, що й цим разом вже традиційно візьме численну участь у цій імпрезі.

В. П.

ВСЯЧИНА

ДИКІ БДЖОЛИ ВЕДУТЬ БЛИСКАВИЧНУ ВІЙНУ З ПОСЕСТРАМИ В ВУЛИКАХ

З Болівії повідомляють, що там дикі бджоли „блискавичною війною" винищують ті свої посестри, що продукують мед у вуликах на пасіках. Вони б'ють струменем їдкого плину бджоли в вулику, а той плин знищує природний запах бджіл і вони після того починають самі себе винищувати. Жало цих диких бджілок таке сильне, що воно проходить навіть через шкіряну рукавичку. Коли ці дикі бджоли нападуть на вулик, то швидко винищують його мешканців. Бджоли в вуликах бороняться перед нападом, але їхні втрати втроє більші від жертв диких бджіл. Пасічники помагають бджолам в той спосіб, що стараються зловити кілька живих диких бджіл, а тоді посипають їх арсеновим порошком, або порошком проти мурашок. Затруті порошком бджоли летять до своїх гнізд, де затроюють увесь свій дикий вулик.

КЛОПОТИ З НАБІЛОМ У ЗДА

В ЗДА є надвишка продукції молока, сиру та масла. Уряд підтримує фармерів в той спосіб, що закуповує надвишку молочних продуктів та не допускає до обниження цін. Тепер в урядових складах лежать 374,000,000 фунтів спорошкованого відтовщеного молока, 262,000,000 фунтів масла та 206,000,000 фунтів сиру. Економісти мали б тут розв'язати трудне питання: Населення каже, що не купує молока й молочних виробів тому, що вони надто дорогі, а уряд підтримувати мусить фармерів, щоб затримати теперішні ціни та не допустити до обниження продукції.

ЗАМІСТЬ ЦЕНТА ВКИНУВ ЗОЛОТУ МОНЕТУ

В місцевості Тоневенда, Н. Й., треба платити за „паркування" авта один цент. Міський скарбник знайшов у міському лічильнику між центами $2.50 золоту монету із 1927 року, яку хтось кинув замість одного цента.

ПОШТА ДОПОМОГЛА ШВЕДСЬКОМУ МАЙОРОВІ

Майор шведської армії хотів замовити собі в Гюстоні, Тексас, тасьму до свого однострою, яку він купував, коли був перед роком у ЗДА. Але він не знав точної адреси тієї крамниці, тому написав на коверті таке: „Дорогий Листоношо! Чи маєте охоту допомогти мені? Я не знаю ні назви, ні адреси тієї фірми, де я купував колись. Це велика військова крамниця при Головній вулиці, кільканадцять бльоків від місця, де находяться готелі". Пошта доручила замовлення цього шведського майора.

4364 ФАЛЬШИВИХ ЗНАКІВ НА НЮЙОРКСЬКИХ ПІДЗЕМКАХ

Управа транспорту в Ню Йорку повідомляє, що в одному тільки дні кожний 980-й пасажир на нюйоркських підземках та міських автобусах платив за їзду фальшивими знаками (токенами). Це були старі монети або металеві значки до гри, які вкидається замість 10-центових монет (даймів). Але ця сума фальшивих значків була тільки на 526 вища від тієї суми, яка була того самого понеділка з попереднього тижня, коли за їзду платилося 10-центовими монетами, бо й тоді деякі подорожні вкидували до лічильників старі неважні монети, або значки до гри чи невартісні закордонні монети.

ЯК СТЕЙТОВИЙ ДЕПАРТАМЕНТ СТУДІЮЄ ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ

Стейтовий Департамент систематично провадить студіювання американської громадської думки щодо закордонної політики. Для чого і як він це робить, пояснив недавно голова відділу Вивчення Громадської Думки Стейтового Департаменту Г. Шайлер Фостер.

Стейтовий Департамент розуміє, що при демократичній формі урядування, ні закордонна ні внутрішня політика не може бути успішна без підтримки народу. Найперше, правильну картину громадської думки можна побачити в щоденних статтях по американських журналах та часописах, що висловлюють думки мільйонів американців, як також і численні радіо-передачі радіо коментаторів.

Відділ вивчає також тижневі журнали та дискусійні радіомовлення. Крім того, офіційні резолюції великих підприємств, робітничих, національних, парафіяльних, патріотичних і жіночих організацій часто мають багато такого, що відбиває громадську думку, щодо американської закордонної політики.

Часто окремі особи пишуть до Стейтового Секретаря або до Білого Дому, висловлюючи свої думки з приводу того чи іншого заходу уряду. Стейтові урядовці часто відвідують різні засідання різних організацій і подають звідомлення про те, що вони там чули. Всі ці зібрані інформації уважно вивчаються і аналізуються.

Навіть більше, Стейтовий Департамент періодично запрошує представників організацій, що мають спеціяльні навчальні програми в закордонних та міжнародних справах; такі конференції багато значать для справи вивчення громадської думки і для обміну думками.

Безперечно, багато інших міркувань, крім громадської думки, береться до уваги, коли треба винести якесь рішення у важливих міжнародніх справах, і які потребують поради спеціялістів, наприклад: яку допомогу повинні дати З'єдинені Держави европейським державам, пов'язану з виконанням оборонної програми? Яку допомогу можуть З'єдинені Держави дати без шкоди для власної економіки? Або наскільки торгівля з европейськими країнами допомагає їм стати на ноги і не потребувати американської допомоги? Зіставляючи ці висновки експертів з думками громадських організацій, Департамент робить відповідні висновки і приготовляє висвітлення іноді дуже складного питання, щоб подати їх на рішення президента.

Загальна Рада

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Т-ва „Єдність", від. 163, відбудуться 9. серпня, в Домі Громади, 847 N. Franklin St., в 1-ій год. по пол. Проситься всіх членів бути на означений час, бо є важні справи до вирішення. Залеглість вкладок прошу вирівнювати найдальше до 20. кожного місяця.—М. Курко, предс.; С. Филик, рек. секр.; І. Потучко, фін. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Подається до відома, що місячні збори Тов. ім. І. Франка, від. 334, відбудуться 9. серпня о год. 1. по пол. в залі У. Н. Дому, 2255 Вест 14 вул. Проситься всіх членів бути присутніми на цих зборах. — Н. Задерецький, пр.; С. Морозович, фін. секр.; Й. Марцінюк, рек. секр.

БАЛТІМОР, МД.—Бр. Пресв. Тройці, відд. 320, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. серпня, точно о год. 2. по пол., в У. Н. Домі, 3101 O'Donnell St. Проситься всіх членів прийти на означений час і вирівняти свої залеглости. — Д. Пісецький, предс.; І. Малко, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх Сестер, місцевих і позамісцевих, що збори відбудуться в суботу, 8. серпня, в церковній залі о год. 6. ввечорі. Просимо Сестер прийти, бо є важні справи до полагодження. Просимо довжників прийти і вирівняти свої довги, щоби не нарікати потому на урядників, що їх суспендували. — Ю. Лиса, предс.; Х. Білецька, кас.; С. Гунька, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, відд. 221, повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 9. серпня, в год. 12:30 по пол., в Домі Відд. У. Н. Союзу, 841 N. Western. Буде звіт з діловодства за півріk та інші важні справи. Просимо всіх членів прийти. — Ф. Васильовський, предс.; Д. Максимюк, кас.; Т. Шпікула, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 182, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. серпня, о год. 2. по пол., в парафіяльній залі, 45-47 Говп Еве., Пасайк, Н. Дж. Просимо членів прийти на збори та вирівняти свої місячні належитості. — Уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва Зоря, відд. 69, відбудуться в суботу, 8. серпня, о год. 8. ввечорі, в церковній залі св. Юрія, ч. 5, під ч. 33 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. — Бр. св. Івана Хрестителя, відд. 230, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. серпня, в своїй залі, 914 Франклін Еве., о год. 2:30 по пол. Просимо всіх членів явитись на тих зборах, бо є важні справи до вирішення, які не докінчено на останніх зборах. — М. Мушинський, пр.; Д. Войтович, кас.; І. Павловський, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Бр. св. о. Николая, від. 276, повідомляє членів і членкць, що місячні збори відбудуться 9. серпня о год. 1:30 по пол. Проситься прибути на ці збори численно та привести з собою своїх знайомих приятелів і вписати їх до нашого відділу і У. Н. Союзу. — С. Ліцовська-Редеґен, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. Зап. Січ, від. 75, повідомляє, що місячні збори відбудуться 9. серпня в У. Н. Домі, 4655 Мартін, точно о год. 1. по пол. Проситься всіх членів, котрі ще не одержали своєї дивіденди, щоб прийшли на збори і вибрали їх. — Ю. Лелюх, предс.; С. Здан, фін. секр.; І. Слупецький, кас.; В. Зубар, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 8. серпня, о год. 7. веч., в домі-клюбі Амер.-Укр. Горожан при 847 Н. Френклін вул. Тому, що прийшли ще мин. місяця чеки дивіденди, а не всі їх забрали, проситься прийти забрати чеки, вплатити вкладки, або подати свою адресу, на яку секретар відд. може післати чеки поштою. Подаю ще раз адресу секретаря: Грималяк О., 940 N. 7th St., Philadelphia 23, Pa. Ще раз пригадується всім, що в літніх місяцях також треба вплачувати точно свої вкладки. Якщо хтось виїжджає на суботу і неділю, то повинен подбати про своєчасне заплачення вкладок. — Грималяк, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Т-во ім. Марк. Шашкевича, відд. 94, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. серпня, в залі У. Д. К., при 2376 Ґрейлінґ вул., о год. 1:30 по пол. Повідомляється всіх членів, що фін. секр. не буде їздити за вкладками по хатах. Проситься членів прибути на збори та вплатити свої місячні вкладки. — Управа.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ... КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС!

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ЦЕНТІВ за виготовлення нової адресарної кліші, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 3120. Все гаразд

Коли Тум зник під плесом жертовного ставу, Тарзан відвернувся від вікна і проводив Амру до трону.

— Амро, з допомогою Круґа, — віщував Тарзан, — ваше панування над Варом буде мудре і справедливе. Додержуйтеся цього!

З відновленням панування Амри, його законної власниці, знову мир запанував у країні печерних людей, а Тарзан і Волтер Пейдж були перед відходом до Ґовту і джунґлів, які, принаймні для Тарзана, означають батьківщину.